

SCIENCE
PROBLEMS.UZ

ISSN 2181-1342

Actual problems of social and humanitarian sciences
Актуальные проблемы социальных и гуманитарных наук

Ijtimoiy-gumanitar fanlarning dolzarb muammolari

11-maxsus
son (5-jild)

2025

SCIENCEPROBLEMS.UZ

**IJTIMOIIY-GUMANITAR FANLARNING
DOLZARB MUAMMOLARI**

№ S/11 (5) – 2025

**АКТУАЛЬНЫЕ ПРОБЛЕМЫ СОЦИАЛЬНО-
ГУМАНИТАРНЫХ НАУК**

ACTUAL PROBLEMS OF HUMANITIES AND SOCIAL SCIENCES

TOSHKENT-2025

BOSH MUHARRIR:

Isanova Feruza Tulqinovna

TAHRIR HAY'ATI:

07.00.00- TARIX FANLARI:

Yuldashev Anvar Ergashevich – tarix fanlari doktori, siyosiy fanlar nomzodi, professor;

Mavlanov Uktam Maxmasabirovich – tarix fanlari doktori, professor;

Xazratkulov Abror – tarix fanlari doktori, dotsent;

Tursunov Ravshan Normuratovich – tarix fanlari doktori;

Xolikulov Axmadjon Boymahmatovich – tarix fanlari doktori;

Gabrielyan Sofya Ivanovna – tarix fanlari doktori, dotsent;

Saidov Sarvar Atabullo o'g'li – katta ilmiy xodim, Imom Termiziy xalqaro ilmiy-tadqiqot markazi, ilmiy tadqiqotlar bo'limi.

08.00.00- IQTISODIYOT FANLARI:

Karlibayeva Raya Xojabayevna – iqtisodiyot fanlari doktori, professor;

Nasirxodjayeva Dilafruz Sabitxanovna – iqtisodiyot fanlari doktori, professor;

Ostonokulov Azamat Abdukarimovich – iqtisodiyot fanlari doktori, professor;

Arabov Nurali Uralovich – iqtisodiyot fanlari doktori, professor;

Xudoyqulov Sadirdin Karimovich – iqtisodiyot fanlari doktori, dotsent;

Azizov Sherzod O'ktamovich – iqtisodiyot fanlari doktori, dotsent;

Xojayev Azizxon Saidaloxonovich – iqtisodiyot fanlari doktori, dotsent

Xolov Aktam Xatamovich – iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dotsent;

Shadiyeva Dildora Xamidovna – iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dotsent v.b.;

Shakarov Qulmat Ashirovich – iqtisodiyot fanlari nomzodi, dotsent.;

Jabborova Charos Aminovna - iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD).

09.00.00- FALSAFA FANLARI:

Hakimov Nazar Hakimovich – falsafa fanlari doktori, professor;

Yaxshilikov Jo'raboy – falsafa fanlari doktori, professor;

G'aybullayev Otabek Muhammadiyevich – falsafa fanlari doktori, professor;

Saidova Kamola Uskanbayevna – falsafa fanlari doktori;

Hoshimxonov Mo'min – falsafa fanlari doktori, dotsent;

O'roqova Oysuluv Jamoliddinovna – falsafa fanlari doktori, dotsent;

Nosirxodjayeva Gulnora Abdukaxxarovna – falsafa fanlari nomzodi, dotsent;

Turdiyev Bexruz Sobirovich – falsafa fanlari doktori (DSc), Professor.

10.00.00- FILOLOGIYA FANLARI:

Axmedov Oybek Saporbayevich – filologiya fanlari doktori, professor;

Ko'chimov Shuxrat Norqizilovich – filologiya fanlari doktori, dotsent;

Hasanov Shavkat Ahadovich – filologiya fanlari doktori, professor;

Baxronova Dilrabo Keldiyorovna – filologiya fanlari doktori, professor;

Mirsanov G'aybullo Qulmurodovich – filologiya fanlari doktori, professor;

Salaxutdinova Musharraf Isamutdinovna – filologiya fanlari nomzodi, dotsent;

Kuchkarov Raxman Urmanovich – filologiya fanlari nomzodi, dotsent v/b;

Yunusov Mansur Abdullayevich – filologiya fanlari nomzodi;

Saidov Ulugbek Aripovich – filologiya fanlari nomzodi, dotsent;

Qodirova Muqaddas Tog'ayevna - filologiya fanlari nomzodi, dotsent.

12.00.00- YURIDIK FANLAR:

Axmedshayeva Mavlyuda Axatovna – yuridik fanlar doktori, professor;

Muxitdinova Firyuza Abdurashidovna – yuridik fanlar doktori, professor;

Esanova Zamira Normurotovna – yuridik fanlar doktori, professor, O'zbekiston Respublikasida xizmat ko'rsatgan yurist;

Hamroqulov Bahodir Mamasharifovich – yuridik fanlar doktori, professor v.b.,;

Zulfiqorov Sherzod Xurramovich – yuridik fanlar doktori, professor;

Xayitov Xushvaqt Saparbayevich – yuridik fanlar doktori, professor;

Asadov Shavkat G'aybullayevich – yuridik fanlar doktori, dotsent;

Ergashev Ikrom Abdurasulovich – yuridik fanlari doktori, professor;

Utemuratov Maxmut Ajimuratovich – yuridik fanlar nomzodi, professor;

Saydullayev Shaxzod Alixanovich – yuridik fanlar nomzodi, professor;

Hakimov Komil Baxtiyarovich – yuridik fanlar doktori, dotsent;

Yusupov Sardorbek Baxodirovich – yuridik fanlar doktori, professor;

Amirov Zafar Aktamovich – yuridik fanlar doktori (PhD);

Jo'rayev Sherzod Yuldashevich – yuridik fanlar nomzodi, dotsent;

Babadjanov Atabek Davronbekovich – yuridik fanlar nomzodi, professor;

Normatov Bekzod Akrom o'g'li — yuridik fanlar bo'yicha falsafa doktori;

Rahmatov Elyor Jumaboyevich — yuridik fanlar nomzodi;

13.00.00- PEDAGOGIKA FANLARI:

Xashimova Dildarxon Urinboyevna – pedagogika fanlari doktori, professor;

Ibragimova Gulnora Xavazmatovna – pedagogika fanlari doktori, professor;

Zakirova Feruza Maxmudovna – pedagogika fanlari doktori;

Kayumova Nasiba Ashurovna – pedagogika fanlari doktori, professor;

Taylanova Shoxida Zayniyevna – pedagogika fanlari

doktori, dotsent;

Jumaniyozova Muhayyo Tojiyevna – pedagogika fanlari doktori, dotsent;

Ibraximov Sanjar Urunbayevich – pedagogika fanlari doktori;

Javliyeva Shaxnoza Baxodirovna – pedagogika fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD);

Bobomurotova Latofat Elmurodovna — pedagogika fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD).

19.00.00- PSIXOLOGIYA FANLARI:

Karimova Vasila Mamanosirovna – psixologiya fanlari doktori, professor, Nizomiy nomidagi Toshkent davlat pedagogika universiteti;

Hayitov Oybek Eshboyevich – Jismoniy tarbiya va sport bo'yicha mutaxassislarni qayta tayyorlash va malakasini oshirish instituti, psixologiya fanlari doktori, professor

Umarova Navbahor Shokirovna– psixologiya fanlari doktori, dotsent, Nizomiy nomidagi Toshkent davlat pedagogika universiteti, Amaliy psixologiyasi kafedrasini mudiri;

Atabayeva Nargis Batirovna – psixologiya fanlari doktori, dotsent;

Shamshetova Anjim Karamaddinovna – psixologiya fanlari doktori, dotsent;

Qodirov Obid Safarovich – psixologiya fanlari doktori (PhD).

22.00.00- SOTSIOLOGIYA FANLARI:

Latipova Nodira Muxtarjanovna – sotsiologiya fanlari doktori, professor, O'zbekiston milliy universiteti kafedra mudiri;

Seitov Azamat Po'latovich – sotsiologiya fanlari doktori, professor, O'zbekiston milliy universiteti;

Sodiqova Shohida Marxaboyevna – sotsiologiya fanlari doktori, professor, O'zbekiston xalqaro islom akademiyasi.

23.00.00- SIYOSIY FANLAR

Nazarov Nasriddin Ataqulovich –siyosiy fanlar doktori, falsafa fanlari doktori, professor, Toshkent arxitektura qurilish instituti;

Bo'tayev Usmonjon Xayrullayevich –siyosiy fanlar doktori, dotsent, O'zbekiston milliy universiteti kafedra mudiri.

OAK Ro'yxati

Mazkur jurnal Vazirlar Mahkamasi huzuridagi Oliy attestatsiya komissiyasi Rayosatining 2022-yil 30-noyabrdagi 327/5-son qarori bilan tarix, iqtisodiyot, falsafa, filologiya, yuridik va pedagogika fanlari bo'yicha ilmiy darajalar yuzasidan dissertatsiyalar asosiy natijalarini chop etish tavsiya etilgan ilmiy nashrlar ro'yxatiga kiritilgan.

“Ijtimoiy-gumanitar fanlarning dolzarb muammolari” elektron jurnali 2020-yil 6-avgust kuni 1368-sonli guvohnoma bilan davlat ro'yxatiga olingan.

Muassis: “SCIENCEPROBLEMS TEAM” mas'uliyati cheklangan jamiyati

Tahririyat manzili:

100070. Toshkent shahri, Yakkasaroy tumani, Kichik Beshyog'och ko'chasi, 70/10-uy. Elektron manzil:

scienceproblems.uz@gmail.com

Bog'lanish uchun telefon:

(99) 602-09-84 (telegram).

07.00.00 – TARIX FANLARI*Rahmankulova Adolat Xushbakovna*

ПРОБЛЕМЫ РЕАБИЛИТАЦИИ НАСИЛЬСТВЕННО ПЕРЕСЕЛЕННЫХ НАРОДОВ

В УЗБЕКИСТАН В 1930 – 1940-е ГОДЫ..... 11-19

Назирхожаев Мухаммадалихожа Касимхожаевич

ФОРМИРОВАНИЕ И ОРГАНИЗАЦИЯ ЛАГЕРЕЙ ДЛЯ СОДЕРЖАНИЯ ЯПОНСКИХ

ВОЕННОПЛЕННЫХ В СОВЕТСКОМ СОЮЗЕ..... 20-29

Kaypova Malika Dautbay qizi

MUSTAQILLIQ YILLARIDA TURIZM SOHASIDAGI ISLOHOTLAR..... 30-33

Sobirova Dilfuza, Mirzaaxmedov Xabibullo, Odiljonov Xayitali

QO'QON XONLIGINING DIPLOMATIK ALOQALARI 34-39

Raupova Mushtariybegim Ilxomjon qizi

TURKISTON GENERAL-GUBERNATORLIGINING MA'MURIY-HUDUDIIY BOSHQARUVI

TARIXSHUNOSLIGI 40-47

Сапарбаев Бунёд Хуррамбек оглы

ДИПЛОМАТИЯ И ТОРГОВЛЯ НА ПЕРИФЕРИИ ИМПЕРИЙ: ВЗАИМООТНОШЕНИЯ

ХИВИНСКОГО ХАНСТВА И РОССИЙСКОЙ ИМПЕРИИ В ПЕРИОД ПРАВЛЕНИЯ

МУХАММАД РАХИМХАНА I (1806–1825) 48-54

Рузибоев Самандарбек, Ахмадбекова Ўғилой

НАУЧНО-ИСТОРИЧЕСКИЙ АНАЛИЗ ПРОИЗВЕДЕНИЯ АБУ РАЙХОНА БЕРУНИ

«АЛ-АСАР АЛЬ-БАКИЯ»: МЕТОДОЛОГИЯ, ИСТОЧНИКИ И КУЛЬТУРНО-

ХРОНОЛОГИЧЕСКИЕ ВОЗЗРЕНИЯ 55-64

Tilovov Mirqosim Amanturdiyevich

OLTINSOY TUMANI ARXEOLOGIK XARITASI 65-70

Shamshidinov Baxriddin Sharobiddin o'g'li

O'ZBEKISTONDA NEFT VA GAZ SANOATI TARIXI (1900-1950 YILLAR) 71-76

Abdurasulov Akmaljon

TURKISTONDA MATBAACHILIKNING VUJUDGA KELISHIDAGI HAMKORLIK

ALOQALARI TARIXI..... 77-86

Abatov Aydos

QORAQALPOG'ISTONDA SANOATNING SHAKLLANISHI VA RIVOJLANISH

BOSQICHLARI (XX ASR II YARMI) 87-90

08.00.00 – IQTISODIYOT FANLARI*Pirmatova Farangiz Ma'rufjonovna*

THE EFFECTS OF GREEN ECONOMY IMPLEMENTATION ON ECONOMIC GROWTH

IN DEVELOPING COUNTRIES..... 91-99

Jumabayev Adilbek Bazarbayevich

WAYS TO INCREASE THE EFFICIENCY OF REGIONAL ECONOMIC POTENTIAL 100-107

<i>Jaxbarov Jamshidbek Tilavoldi o'g'li</i> BUDJET TASHKILOTLARIDA MOLIYAVIY NAZORATNI RAQAMLI TEKNOLOGIYALARNI QO'LLASH ORQALI TAKOMILLASHTIRISH	108-114
<i>Fayzieva Dilyora Shamsitdin kizi,</i> INSTITUTIONAL PRISM OF DIGITAL DIVIDENDS: THE IMPACT OF HUMAN CAPITAL AND "ANALOG COMPLEMENTS" ON THE DYNAMICS OF SOCIO-ECONOMIC INEQUALITY.....	115-123
<i>Турдыев Гайрат Ялгашевич</i> РАЗВИТИЕ АВТОКОЛОНИ СУРХАНДАРЬИНСКОЙ ОБЛАСТИ В УСЛОВИЯХ ТРАНСПОРТНЫХ РЕФОРМ: ИСТОРИЧЕСКИЙ И СОВРЕМЕННЫЙ ЭТАПЫ.....	124-129
09.00.00 – FALSAFA FANLARI	
<i>Xolmirzaev Nodirjon Nizomjonovich</i> SHAHAR AHOLISINING IJTIMOY MUAMMOLARINING IJTIMOY FALSAFIY TAHLILI ..	130-134
<i>Kenjayeva Dilrabo Rominovna</i> INSONIYAT TARIXI VA DINIY BAG'RIKENGLIK	135-139
<i>Karimov Raxmat Raxmanovich</i> СОВРЕМЕННЫЕ ТЕНДЕНЦИИ РАЗВИТИЯ МЕЖЦИВИЛИЗАЦИОННОЙ ФИЛОСОФИИ В ЦИФРОВУЮ ЭПОХУ	140-146
<i>Ergashev Urolbek Berkinovich</i> NAZARIY FALSAFANI TASNIFLASHDA AHMAD TOSHKO'PRIZODA YONDASHUVI.....	147-151
<i>Raximdjanova Dilnavoz Sunnat qizi</i> IBN RUSHDNING TAFAKKUR ERKINLIGI HAQIDAGI QARASHLARI.....	152-155
<i>Abdunazarov Lutfillo Mamanovich</i> YANGI O'ZBEKISTON SHAROITIDA URBANIZATSIYA JARAYONLARINI RIVOJLANTIRISHNING ZARURATI	156-160
<i>Tangirov Nizom Abduraxmonovich</i> NOOSFERA VA BARQAROR RIVOJLANISH PARADIGMASINING FALSAFIY-METODOLOGIK ASOSLARI	161-166
<i>Yusupova Nargiza Ro'stamonova</i> O'ZBEK ETNOMUSIQASIGA OID TARIXIY MANBA VA MUTAFAKKIRLAR ETNOMUSIQA BORASIDAGI QARASHLARINING FALSAFIY TAHLILI.....	167-172
<i>Xudoykulov Azamat Beshumovich</i> MA'NAVIY BARKAMOL YOSHLAR DUNYOQARASHINI SHAKLLANTIRISHDA G'OYAVIY TARBIYANING O'RNI	173-177
<i>Xamdamov Behzod</i> ZAHIRIDDIN MUHAMMAD BOBUR DUNYOQARASHIDA VATANPARVARLIK G'OYALARINING FALSAFIY-TARIXIY ASOSLARI	178-185
<i>Bekchanov Sanjar Ibragimovich</i> "MODERNIZATSIYA" TUSHUNCHASINING IJTIMOY-FALSAFIY MOHIYATI: ZAMONAVIY YONDASHUVLAR VA MILLIY KONSEPSIYALAR.....	186-190
<i>Adizov Azim Tolibovich</i> IJTIMOIY KONFRONTATSIYANING TUZILISHI VA DINAMIKASI.....	191-196

<i>Eshmurodov Nabillo</i> GLOBALLASHUV JARAYONIDA SHAXS MA'NAVİYATINING TRANSFORMATSIYASI VA BEGONALASHUV MUAMMOSI	197-201
<i>Yokubov Suxrob Firdavsovi</i> TASAVVUF TA'LIMOTINING G'OYAVIY MANBALARI	202-206
<i>Najimidinova Dilnoza Gulomjonovna</i> GLOBALLASHUV SHAROITIDA O'ZBEK MILLIY OILASINING IJTIMOIY-FALSAFIY MASALALARI	207-210
<i>Otokulov Abror Sobirkulovich</i> JAMIYATDA MA'NAVIY-AXLOQIYLIKNI YUKSALTIRISHDA SHAXS MAS'ULIYATINI OSHIRISH OMILI	211-217

10.00.00 – FILOLOGIYA FANLARI

<i>Maxamadaliyeva Zuxra Baxrom qizi, Adilova Nasiba Raximboy qizi</i> INGLIZ VA O'ZBEK TILLARIDA MADANIY METAFORALARNING MOHIYATI	218-222
<i>Xusainova Zilola Yuldashevna, Yangibayeva Surayyo Gulumboyevna</i> DIAXRON KORPUS ALGORITMLARI	223-228
<i>Ruzibayeva Aziza Kahramanovna</i> POLITICAL EXILE AND PERSONAL IDENTITY IN LORD BYRON'S LIFE AND WORK	229-233
<i>Karimova Ozodaxon Avazxon qizi</i> A LINGUO-PRAGMATIC STUDY OF INFORMAL SPEECH IN ENGLISH AND UZBEK LANGUAGES: COMPARATIVE ANALYSIS OF COMMUNICATIVE STRATEGIES, SOCIOCULTURAL CONTEXTS, AND PRAGMATIC FUNCTIONS	234-240
<i>Айтмуратова Турсынай Маратовна</i> КОНЦЕПТ «ТРУД» В ЛИНГВОКУЛЬТУРОЛОГИЧЕСКОМ АСПЕКТЕ	241-244
<i>Fayzullayeva Zebuniso Abdukarimovna</i> KONYUNKTIVNING SEMANTIK-PRAGMATIK XUSUSIYATLARI	245-248
<i>Sodikova Vasilakhon, Gavharoy Isroiljon qizi</i> THE ISSUES OF INFORMATION SECURITY AND RELIABILITY IN MODERN JOURNALISM	249-258
<i>Холикова Замира</i> СРАВНИТЕЛЬНО-СОПОСТАВИТЕЛЬНЫЙ АНАЛИЗ ФРАЗЕОЛОГИЗМОВ С КОМПОНЕНТОМ-ЗООНИМОМ «СОБАКА» В РУССКОМ И УЗБЕКСКОМ ЯЗЫКАХ	259-272

12.00.00 – YURIDIK FANLAR

<i>Турсунова Маликахон Улугбековна</i> СООТНОШЕНИЕ ДИПЛОМАТИЧЕСКИХ РАНГОВ С КВАЛИФИКАЦИОННЫМИ КЛАССАМИ ДОЛЖНОСТЕЙ ГОСУДАРСТВЕННОЙ СЛУЖБЫ РЕСПУБЛИКИ УЗБЕКИСТАН: НЕКОТОРЫЕ ВОПРОСЫ ЗНАЧЕНИЯ КЛАССОВ И РАНГОВ В ДИПЛОМАТИЧЕСКОЙ ДЕЯТЕЛЬНОСТИ	273-286
<i>Karaketova Dilnoza Yuldashevna</i> JINOYAT SUBYEKTINI TAVSIFLOVCHI BELGI SIFATIDA RETSIDIV	287-294
<i>Мируктамова Феруза Лутфуллаевна</i> ПРАКТИКА ЗАРУБЕЖНЫХ ГОСУДАРСТВ ПО ЗАЩИТЕ ПРАВ И БЕЗОПАСНОСТИ ДЕТЕЙ ОТ ИНФОРМАЦИОННЫХ УГРОЗ	295-300

<i>Xodjiev Yunus Muxitdinovich</i> MULK HUQUQIDAN VOZ KECHISHNING AYRIM MASALALARI.....	301-309
<i>Akayeva Marapat Abduxalikovna</i> FUQAROLIK HUQUQIDA ASSOSSIZ BOYLIK ORTTIRISH: MILLIY VA XORIJIY TAJRIBA ...	310-317
<i>Nishonov Abdulloh Ubaydulloh o'g'li</i> ENERGETIKA SEKTORIDA ATROF-MUHITGA TA'SIRNI BAHOLASH TIZIMINI SHAKLLANTIRISHNING HUQUQIY SHART-SHAROITLARI.....	318-326
<i>Jiyenbayev Baxadir Ospanovich</i> EKOLOGIK AUDITNI HUQUQIY TA'MINLASHGA DOIR HUQUQIY NORMALARNING ILMIY VA NAZARIY MOHIYATI	327-332
<i>Шомуратова Пальмира Комил қизи</i> РЕАЛИЗАЦИЯ ПРИНЦИПА СОСТЯЗАТЕЛЬНОСТИ НА ДОСУДЕБНОЙ СТАДИИ: ПРЕДЕЛЫ, ПРОБЛЕМЫ И ПЕРСПЕКТИВЫ УСИЛЕНИЯ	333-339
<i>Калдарбеков Асылжан Оспанович</i> РАЦИОНАЛЬНОЕ ИСПОЛЬЗОВАНИЕ И ПРАВОВАЯ ОХРАНА ЗЕМЕЛЬ ЛЕСНОГО ФОНДА: СРАВНИТЕЛЬНЫЙ ОПЫТ КАЗАХСТАНА И УЗБЕКИСТАНА	340-351
<i>Istamova-Fayzullaeva Dilafruz Oybek qizi</i> SOMATIK HUQUQLARNING NAZARIY TALQINI: GERMANIYA VA O'ZBEKISTON TAJRIBASI ASOSIDA QIYOSIY HUQUQIY TAHLIL	352-359
<i>Urakov Djaxongir Rajabovich</i> PROKURATURA ORGANLARINING YOSHLAR O'RTASIDA HUQUQBUZARLIKLAR PROFILAKTİKASINI AMALGA OSHIRISH BORASIDA HAMKORLIK FAOLIYATI	360-365
<i>Байтурова Ауда Набиевна</i> СОВРЕМЕННОЕ СОСТОЯНИЕ ОРГАНИЗАЦИОННО-ПРАВОВОГО РЕГУЛИРОВАНИЯ ЭКОТУРИСТИЧЕСКОЙ ДЕЯТЕЛЬНОСТИ В РЕСПУБЛИКЕ УЗБЕКИСТАН	366-373
<i>Xushvaqtov O'tkir Temirovich</i> VOYAGA YETMAGANLAR JINOYATCHILIGI TUSHUNCHASI NAZARIY VA QIYOSIY-HUQUQIY TAHLILI	374-382
<i>Mustafaqulov Dilshod Salomovich</i> NORMA IJODKORLIGI JARAYONIDA QONUNIYLIK PRINSIPI	383-389
<i>Nomazov Ixtiyor Ismailovich</i> ISBOT QILISH ELEMENTI SIFATIDA KO'RSATUVLARNI OLDINDAN MUSTAHKAMLAB QO'YISH	390-394
<i>Xoliqnazarov Farhod Bozor o'g'li</i> INTELLEKTUAL MULK HUQUQINI JINOIY-HUQUQIY HIMOYA QILISH MASALALARI ...	395-399
<i>Normuratov Aktam Tulaboy o'g'li</i> OLIIY TA'LIM TIZIMIDA SUN'IY INTELLEKT TEXNOLOGIYALARINI JALB QILISHNI TAKOMILLASHTIRISH.....	400-403
<i>Шомахсудов Шоакрам Шомуратович, Парахатова Шахноза Ерназаровна</i> ОСОБЕННОСТИ ПОЛУЧЕНИЯ ОБРАЗЦОВ ДЛЯ КОМПЬЮТЕРНО-ТЕХНИЧЕСКОЙ ЭКСПЕРТИЗЫ ПРИ РАССЛЕДОВАНИИ КИБЕРПРЕСТУПЛЕНИЙ	404-411
<i>Rasulov Baxtiyor Shavkatovich</i> O'ZBEKISTONDA ATMOSFERA HAVOSINI MUHOFAZA QILISH VA EKOLOGIK NAZORATNI KUCHALTIRISH MASALALARI.....	412-418

<i>Javlijeva Gullola Abdurahim qizi</i> IJARA MEHNATI — NOTIPIK MEHNAT MUNOSABATLARINING SHAKLI SIFATIDA.....	419-425
<i>Babaeva Irodakhon Erkinjon qizi</i> ISSUES OF IMPLEMENTING INTERNATIONAL LEGAL NORMS IN THE FIELD OF CLIMATE CHANGE INTO THE NATIONAL LEGISLATION OF THE REPUBLIC OF UZBEKISTAN	426-434
<i>Ядгаров Шахрух</i> ЮРИДИЧЕСКАЯ ПРИРОДА ШАНХАЙСКОЙ ОРГАНИЗАЦИИ СОТРУДНИЧЕСТВА КАК СУБЪЕКТА МЕЖДУНАРОДНОГО ПРАВА.....	435-439
13.00.00 – PEDAGOGIKA FANLARI	
<i>Baratov Jo'raqo'zi Shukurjon o'g'li</i> FANLARARO INTEGRATSIYA ASOSIDA BO'LAJAK MUHANDISLARNING FIZIKA FANIDAN NOSTANDART TOPSHIRIQLARNI BAJARISH ORQALI KASBIY KOMPETENTLIGINI RIVOJLANTIRISH.....	440-446
<i>Ismaylov Azerbay Saparniyazovich</i> SUN'IY INTELLEKTNING TA'LIMDAGI O'RNI.....	447-451
<i>Xolmirzayeva Gulbahor Baxodirovna</i> MAKTABGACHA TA'LIMDA ILG'OR XORIJIY TAJRIBALARNI MILLIY MODEL BILAN UYG'UNLASHTIRISH MEXANIZMLARI.....	452-457
<i>Raximova Lolaxon Abduraximovna</i> TALABALARNING KLINIK QAROR QABUL QILISH KO'NIKMALARINI SHAKLLANTIRISHDA BIOFIZIK DIAGNOSTIKA TEXNOLOGIYALARINI INTEGRATIV O'QITISH METODIKASI.....	458-462
<i>Toshmamatova Munisa Toshmamatovna</i> UMUMTA'LIM FANLARIDAN DARS SAMARADORLIGINI OSHIRISHDA AXBOROT TEXNOLOGIYALARIDAN FOYDALANISHNING MAVJUD HOLATI TAHLILI.....	463-466
<i>Raximdjanova Malikaxon Gapurdjanovna, Baybabayeva Shoiraxon Ismatovna</i> INTERCULTURAL COMPETENCE AND REFLECTIVE LEARNING IN GLOBALIZED HIGHER EDUCATION: A BIBLIOMETRIC ANALYSIS.....	467-473

Received: 1 December 2025
Accepted: 15 December 2025
Published: 30 December 2025

Article / Original Paper

THE PRINCIPLE OF LEGALITY IN THE LAW-MAKING PROCESS

Mustafaqulov Dilshod Salomovich

Teacher, Department of Theory of State and Law,
Tashkent State University of Law
E-mail: smartspeaker@mail.ru

Abstract. This article examines the essence and significance of the principle of legality in the law-making process, as well as its compliance with the legislation of Uzbekistan and international legal norms. The principle of legality ensures that the development, adoption, and implementation of legal norms are consistent with the Constitution and existing legislation. The article also analyzes the alignment of the law-making process with international treaties, presidential decrees, and parliamentary decisions.

Keywords: principle of legality; law-making process; draft law; constitution; international law; legislation of Uzbekistan.

NORMA IJODKORLIGI JARAYONIDA QONUNIYLIK PRINSIPI

Mustafaqulov Dilshod Salomovich

Toshkent davlat yuridik universiteti,
“Davlat va huquq nazariyasi” kafedrası o’qituvchisi

Annotatsiya. Maqolada norma ijodkorligi jarayonida qonuniylik prinsipining mohiyati, ahamiyati va uning O’zbekiston qonunchiligi hamda xalqaro huquqiy normalar bilan uyg’unligi tahlil qilinadi. Qonuniylik prinsipi norma yaratish, qabul qilish va tatbiq etish jarayonida konstitutsiya va amaldagi qonunchilikka moslikni ta’minlash zarurligini belgilaydi. Shu bilan birga, maqolada norma ijodkorligi jarayonida xalqaro shartnomalar, prezident farmonlari va parlament qarorlari bilan moslik masalasi ko’rib chiqiladi.

Kalit so’zlar: qonuniylik prinsipi; norma ijodkorligi; qonun loyihasi; konstitutsiya; xalqaro huquq; O’zbekiston qonunchiligi.

DOI: <https://doi.org/10.47390/SPR1342V5SI11Y2025N54>

Kirish. Huquqiy tizimning barqarorligi va samarali ishlashi norma ijodkorligi jarayonida qonuniylik prinsipiga rioya qilinishiga bog’liq. Norma ijodkorligi — bu yuridik aktlarni ishlab chiqish, muhokama qilish va qabul qilish jarayoni, unda qonuniylik prinsipi har bir normaning konstitutsiyaga, amaldagi qonunchilikka va xalqaro majburiyatlarga mos bo’lishini ta’minlaydi. Jamoat munosabatlarini huquqiy tartibga solish normativ-huquqiy hujjatlarga rioya qilishni, qonuniylik rejimini ta’minlashni nazarda tutadi. O’zbekiston huquqshunosligida mazkur rejim bilan bog’liq masalalarning ahamiyati XX asrning oxiri va XXI asr boshlaridagi ishlarda allaqachon qayd etilgan edi. Qonuniylik mazmuni, avvalo, huquqni qo’llashda ochiladi, bu esa uning prinsiplari — birlik, umumiylik, qonuniylik va maqbullikni qarama-qarshi qo’yish mumkin emasligi va boshqalarga asoslanadi.

Huquqiy ijodiy jarayon nazariyasida qonuniylik mustaqil prinsip sifatida biroz keyinroq ko’rib chiqila boshlandi. Ammo tadqiqotchilarning doimo diqqat markazida qonuniylikning

huquqiy asoslari — huquqiy amaliyotda legitim normativ baza bo'lib kelgan. Bu masalani XX asrning ikkinchi yarmidagi mualliflar ham qayd etgan. Har doim shuni nazarda tutish kerakki, normativ-huquqiy hujjatlar huquqiy ijod organining vakolat doirasida qabul qilinishi va yuqori huquqiy kuchga ega hujjatlar, avvalo Konstitutsiya va qonunlarga mos bo'lishi lozim.

Qonuniylik masalalariga alohida e'tibor sotsialist qonuniyligining birlik prinsipi kontekstida ham qaratilgan. Bu birlik normativ-huquqiy hujjatlar tizimligi, ittifoq respublikalari qonunchiligi bilan moslik, qonunning ustuvorligi — qonun chiqarish, o'zgartirish va bekor qilish tartibiga rioya qilish, qonunga eng yuqori huquqiy kuch berish hamda qonunning moddalarini aniqroq ifodalovchi pastroq normativ-huquqiy hujjatlarni ishlab chiqish va qabul qilishni o'z ichiga oladi.

Shu bilan birga, zamonaviy O'zbekistonda yangilangan Konstitutsiyada qonuniylik prinsipi demokratik davlat prinsipi bilan bog'liq ekani hisobga olingan. Norma yaratish va huquqni qo'llash amaliyoti subyektiv qarorlar yoki volyuntarizmga asoslanmasligi lozim. Normativ-huquqiy organlar, avvalo qonunchi, o'z hujjatlarini obyektiv mezonlar — huquq prinsiplari asosida shakllantirishi kerak.

Qonun chiqarish jarayoni jamiyatni tartibga solish va barqarorlashtirish vositasi sifatida xizmat qiladi, odamlar va ularning kollektiv shakllanishlari o'rtasida ijtimoiy zarur munosabatlarni tashkil etadi. Mazkur jarayonda maqsadga muvofiq, sifatli va o'z vaqtida qonunlar qabul qilish muhim ahamiyatga ega.

Yangi qonunlar ishlab chiqish protsedurasi keng qamrovli huquqiy prinsiplarga amal qilishni talab qiladi. Bu prinsiplarga rioya qilish sifatsiz, samarasiz va zamon talablariga javob bermaydigan huquqiy hujjatlar paydo bo'lishining oldini oladi. Shuningdek, prinsiplarga amal qilish qonunchiga xatolardan qochish va samarali bo'lmagan normalarning yaratilish ehtimolini kamaytirishga yordam beradi.

Umumiy prinsiplar ko'plab mamlakatlarda, xususan Fransiya va Belgiya huquqiy amaliyotida muhim o'rin egallaydi. Ularning shakllanish jarayoni evolyutsion xususiyatga ega bo'lib, dastlab konseptual ravishda aniqlanmagan va pozitiv huquq bilan genetik bog'liqlik taassuroti saqlangan. Avvaliga ular qonun va reglament matnlaridan chiqarib olinardi, yetarli bo'lmaganda esa noaniq "qonunlar ruhidan" foydalanilgan. Shu davrda ular yordamchi, maslahat beruvchi rolni o'ynar, va qonundan yuqori kuchga ega emas edi.

Keyinchalik sud amaliyoti umumiy prinsiplarga bo'lgan munosabatni o'zgartirdi: ular tavsiyalar yoki yaxshi niyatlar sifatida emas, balki qonunchilik talablariga asos bo'lishi lozimligi tan olindi. Masalan, sudlar ma'lum ishlar doirasida hokimiyatlar taqsimoti, tenglik va qonuniylik prinsiplari kabi konstitutsiyaviy tamoyillarga tayanib, ularning konstitutsiya moddalari bilan chegaralanmasdan jamiyat hayotidagi keng qamrovli normativ ta'sirini ochib berdi.

Huquq prinsiplari — huquqning mohiyatini, mazmuni va jamiyatdagi maqsadini aniqlovchi asosiy boshlang'ich tamoyillar va yo'l-yo'riq g'oyalari. Ba'zi olimlarga ko'ra, ular insoniyatning tarixiy tajribasini aks ettiradi va adolat, gumanizm hamda ijtimoiy tartibga oid tushunchalarni mujassamlashtiradi. Boshqalar prinsiplarni jamiyat hayotining obyektiv qonuniyatlarini huquqiy jihatdan mustahkamlovchi asosiy tamoyillar sifatida ko'radilar, ular huquqning xarakterli xususiyatlarini belgilaydi va uning huquqiy tabiatini aniqlaydi.

Ilmiy adabiyotda prinsiplarning roli bo'yicha ikki yondashuv mavjud: bir guruh olimlar prinsiplar huquq yaratishda va qonunlarni qo'llash amaliyotida faol ishlashini ta'kidlaydi,

ikkinchi guruh esa ularni qonunlarda rasmiy mustahkamlash zarurligini bildiradi. Eng maqbul pozitsiya shuki, huquq prinsiplari nafaqat qonun va boshqa huquqiy manbalarda mustahkamlangan g'oyalar, balki qonunchilik va sud amaliyotida keng qabul qilingan, huquqiy ongning asosiy tamoyillaridir, hatto ular pozitiv huquqda rasmiy qayd etilmagan bo'lsa ham.

Qonun ijodkorligida qonuniylik prinsipi bo'yicha ilmiy maqola va tadqiqotlar ushbu tamoyil huquqiy hujjatlarni ishlab chiqish va qabul qilishda qanday amalga oshirilishiga, Konstitutsiya va normalar iyerarxiyasi, qonuniylik kafolatlari, shuningdek boshqa prinsiplar (demokratiya, ilmiy, oshkoralik) bilan o'zaro munosabatlar masalalariga to'xtalib o'tadi. va qonun ijodkorligi texnologiyasi muammolari; bunday ishlarni universitetlarning elektron kutubxonalarida va qonun ijodkorligi, qonuniylik va me'yoriy-huquqiy hujjatlar bilan bog'liq kalit so'zlarni izlash orqali ilmiy fondlarni qidirish.

Tadqiqotning asosiy yo'nalishlari:

Nazariy asoslar: qonuniylik tushunchasini tahlil qilish, uning normani yaratishning boshqa prinsiplari (demokratiya, ilmiy, oshkoralik, izchillik) orasidagi o'rni.

Amaliy amalga oshirish: qonun ijodkorligi bosqichlarida qonuniylikni ta'minlash mexanizmlarini o'rganish, shu jumladan loyihalarni tekshirish, huquqiy ekspertiza, nazorat.

Takomillashtirish muammolari va yo'llari: qonuniylik, bo'shliqlar, qarama-qarshiliklarning buzilishini aniqlash va normativ-huquqiy hujjatlar sifatini oshirish bo'yicha takliflarni ishlab chiqish, shu jumladan huquqiy texnologiyalar masalalari.

Konstitutsiyaviy-huquqiy jihat: Konstitutsiyaning asosiy hujjat sifatidagi rolini o'rganish va normalarni yaratish jarayonida qonun ustuvorligini ta'minlash. Konstitutsiyaning asosiy hujjat sifatidagi rolini o'rganish va normalarni yaratish jarayonida qonun ustuvorligini ta'minlash. дан кейін Tadqiqot mavzusining dolzarbligi. So'nggi yillarda qonun ijodkorligining turli jihatlaridagi ko'p qirrali muammosi ko'plab ilmiy-nazariy tadqiqotlar, shu jumladan idoraviy normalar yaratish masalalari bilan bog'liq bo'lgan tadqiqotlar mavzusiga aylandi. Biroq, O'zbekistonda huquqiy davlatchilikning jadal shakllanishi va shu bilan bog'liq jarayonlar sharoitida normalar yaratish tamoyillarini o'rganish muammosi yangi tus va ovozga ega bo'lmoqda. Tadqiqot mavzusining dolzarbligi normativlikning fuqarolar, jamiyat va davlatning huquq va erkinliklarini ta'minlash va himoya qilishda samarali ishlashning zaruriy sharti sifatida ahamiyati bilan belgilanadi. Hozirgi vaqtda normalar yaratish instituti faoliyatini chuqur tahlil qilish zarur. Ijtimoiy hayotning barcha sohalarini doimiy ravishda yangilash jarayoni normativ-huquqiy hujjatlarni tayyorlash jarayoniga yuqori talablarni qo'yadi. Yangilangan Konstitutsiyada ijtimoiy, huquqiy, dunyoviy va demokratik davlat e'lon qilinganligi sababli. Shu sababli, qonun ijodkorligini davlat faoliyatining tashkiliy-huquqiy shakli sifatida tushunish uning huquqni yaratish jarayonida egallagan o'rnini aniqlash uchun muhimdir. Bu muqarrar ravishda ko'rib chiqilayotgan hodisaning turli jihatlarini o'rganishga yangi yondashuvlarni keltirib chiqaradi. Qoidalarni yaratish tamoyillari tushunchasi va ularni ajratish mezonlari masalasini nazariy o'rganish muammosi bugungi kunda huquqshunoslikning muhim muammolaridan biridir. Normani yaratishning tizimni tashkil etuvchi tamoyillarini nazariy va huquqiy nuqtai nazardan ko'rib chiqish katta ahamiyatga ega, chunki normani yaratish tamoyillarining mazmuni, oxir-oqibat, normani yaratish jarayonining mazmuni va shakllarini belgilaydi. Ko'rinib turibdiki, tizimni tashkil etuvchi qoidalarni yaratish tamoyillarining nazariy va amaliy tajribasini tahlil qilish asosida ajratish davlat ijro etuvchi organlari, davlat boshqaruvi organlarining qoidalarni yaratish tamoyillarini amalga oshirish

bilan bog'liq bir qator muammolarni hal qilishga imkon beradi, shu bilan birga, ushbu tamoyillar umuman qonun ijodkorligi tamoyillariga zid emas, balki ularning yangi qirralarini aks ettiradi.

Qonuniylik prinsipi quyidagi vazifalarni bajaradi: birinchidan, normaning huquqiy kafolati – norma amaldagi qonunlar bilan mos bo'lishi;

ikkinchidan, barqarorlik va ishonchlilik – fuqarolar va davlat organlari tomonidan normaning bajarilishi kafolatlanadi;

uchinchidan, xalqaro normalar bilan uyg'unlik – O'zbekistonning xalqaro shartnomalarga qo'shilishi va ularni milliy qonunchilikka integratsiyasi;

to'rtinchidan, ijtimoiy va huquqiy muvozanatni ta'minlash – normaning joriy qilingan sohada adolat va tartibni ta'minlashi.

Norma ijodkorligi jarayonida qonuniylik prinsipining amalga oshirilishi parlamentda qabul qilinadigan qonunlar – konstitutsiya va amaldagi kodekslar bilan uyg'unligi tekshiriladi. Prezident farmonlari va qarorlari – qonunchilik va xalqaro majburiyatlar bilan mosligi kafolatlanadi. Xalqaro shartnomalar – milliy qonunchilikka tatbiq etilishi va qonuniy integratsiyasi ta'minlanadi.

Qonuniylik prinsipining ahamiyati

- Qonunchilikda barqarorlik va ishonchlilikni ta'minlaydi;
- Huquqiy tizimning samaradorligini oshiradi;
- Fuqarolar huquqlarini himoya qilishda kafolat bo'ladi;
- Xalqaro maydonda O'zbekistonning qonuniy imijini mustahkamlaydi.

Normani yaratishning tizimni tashkil etuvchi tamoyillariga konseptual yondashuvlar asosiy asoslarni (qonuniylik, demokratiya, gumanizm, ilmiy), sifat xususiyatlarini (izchillik, oshkoralik, professionallik, samaradorlik, obyektivlik, ratsionallik) va tashkiliy va protsessual jihatlarni (hokimiyatni taqsimlash, rejalashtirish, o'z vaqtida) ajratib turadi.), yaratishga qaratilgan huquqiy (normani yaratish) normalarining yaxlit tizimini shakllantirish yuqori sifatli, qonuniy va samarali harakatlar. Ushbu yondashuvlar normalarni ishlab chiqish va qabul qilish jarayonida huquqiy, ijtimoiy va tashkiliy omillarning birligiga qaratilgan.

Norma yaratishning tizimliliği – bu norma ijodkorligi jarayonida huquqiy aktlarni bir-biriga bog'lab, tizimli va izchil shaklda ishlab chiqish tamoyili hisoblanadi. U quyidagi asosiy jihatlarni o'z ichiga oladi.

Strukturaviy uyg'unlik — Har bir norma konstitutsiya, amaldagi kodekslar va xalqaro majburiyatlar bilan mos kelishi lozim. Normaning ichki tuzilishi lug'aviy, qat'iy va izchil bo'lishi zarur.

Funksional uyg'unlik — Norma o'z sohasidagi boshqa normalar bilan qarama-qarshilik yaratmasligi kerak. Masalan, mehnat qonunchiligiga oid norma boshqa ijtimoiy qonunlar bilan ziddiyatda bo'lmasligi lozim.

Tartib va ketma-ketlik — norma yaratish jarayoni quyidagi bosqichlarni o'z ichiga oladi: tadqiqot va tahlil – mavjud qonunlar, xalqaro majburiyatlar va amaliy ehtiyojlarni o'rganish. Loyiha tayyorlash – norma matnini ishlab chiqish va ichki uyg'unlikni ta'minlash. Muhokama va ekspertiza – parlament, mutaxassislar va jamoatchilik bilan muhokama qilish. Qabul qilish va rasmiylashtirish – normaning kuchga kirishi va amaliyotga tatbiq etilishi. Xalqaro shartnomalar va konvensiyalar normaning tizimliliği va qonuniyligini ta'minlashda muhim ahamiyatga ega. Lazerev fikriga ko'ra, huquqiy tilning o'ziga xos xususiyatlari uning

yoza va og'zaki shakllaridan farq qiladi va qonun hujjatlari matnida yuqori darajadagi stilyeviy izolyatsiya, tashqi ta'sirlarga nisbatan pronitsiyalilik kuzatiladi. Ushbu tilda bezlichlik, emotsionallik va ekspressivlikning yo'qligi, formulirovkalarining bir xilligi va standartlashuvi kabi xususiyatlar alohida ajraladi.

Qonun matnini yozish jarayonida so'z tanlashda uning stilga mosligi alohida ahamiyatga ega. Shu bois, eskirgan yoki zamonaviy foydalanishdan chiqqan so'zlardan foydalanishdan ehtiyot bo'lish kerak. Neologizmlarning qo'llanilishi ham ehtiyotkorlikni talab qiladi; mumkin bo'lsa, ular o'rniga adabiy normalarga mos so'zlar ishlatilishi maqsadga muvofiq. Shu bilan birga, xorijiy so'zlardan foydalanishda ham ehtiyotkorlik kerak, ular faqat rus tilida analoglari mavjud bo'lmagan hollarda qo'llanishi maqbul.

Kanselyarizmlar, byurokratik shtamplar, metaforalar, obrazli va solishtirma iboralar, jargon, dialektizm va boshqa periferiy leksik vositalardan voz kechish huquqiy tilning standartlashuvi va aniqligini ta'minlaydi. Lazerev ta'kidlaydiki, huquqiy tilning yana bir muhim xususiyati — abstraktlikka intilishdir. Qonunchilik tilida aniq misollardan voz kechish va umumiy tushunchalarga asoslanish tilning takomillashishiga xizmat qiladi. Biroq, abstraktlik darajasi juda yuqori bo'lsa, bu normalarning tushunarsizligiga, ularning noto'g'ri talqiniga va hatto manipulyatsiyalarga yo'l ochishi mumkin. Shu bois, qonun matnini yozishda reallikdan abstragirovka qilish bilan bir vaqtda, normalarni aniq va konkret tarzda ifodalashda balans saqlash muhim hisoblanadi.

Norma yaratishning tizimliliği — bu huquqiy barqarorlik, amaldagi qonunchilik bilan moslik va ijtimoiy ehtiyojlarni qondirishni kafolatlaydigan prinsipdir. Tizimli yondashuv orqali yangi norma nafaqat qonuniy, balki samarali va barqaror bo'ladi.

Asosiy (mafkuraviy) tamoyillar:

Demokratiya: fuqarolarning manfaatlarini hisobga olgan holda jamiyatni jalb qilish.

Qonuniylik: hujjatlarning Konstitutsiyaga muvofiqligi, yuqori hujjatlarning ustuvorligi.

Gumanizm: inson huquqlari va erkinliklari va ularning farovonligiga e'tibor qaratish.

Ilmiy: bilimga tayanish, oqibatlarini bashorat qilish.

2. Tizimlilik: me'yorlarning izchilligi, iyerarxiya, bo'shliqlar va qarama-qarshiliklarning yo'qligi.

Samaradorlik/ratsionallik: minimal xarajatlar bilan maqsadlarga erishish, amaliy amalga oshirish.

Oshkoralik/obyektivlik: jarayonning ochiqligi, mustaqil ekspertiza, barcha fikrlarni hisobga olish.

Texnik mukammallik: so'zlarning sifati, ravshanligi, huquqiy va texnik mahorati.

3. Tashkiliy va protsessual prinsiplar

Hokimiyatning bo'linishi: qonun ijodkorligi jarayonida vakolatlarining chegaralanishi.

Rejalashtirish: qonun ijodkorligi ishining izchilligi va prognozi. samaradorlikratsionallik minimal xarajatlar bilan maqsadlarga erishish, amaliy amalga oshirish.

Oshkoralik/obyektivlik: jarayonning ochiqligi, mustaqil ekspertiza, barcha fikrlarni hisobga olish.

Texnik mukammallik: so'zlarning sifati, ravshanligi, huquqiy va texnik mahorati.

Tizimni shakllantirish prinsiplari nafaqat sanab o'tilgan, balki bir-biri bilan bog'liq bo'lib, yagona tizimni tashkil qiladi. Masalan, qonuniylik (poydevor) demokratiyaga (mafkuraga) muvofiq samaradorlikni (sifatni) ta'minlash uchun hokimiyatni taqsimlash

(tashkilot) doirasida izchillik (sifat) ga rioya qilishni talab qiladi. Bu turli xil qoidalar to'plamini emas, balki yaxlit huquqiy tizimni shakllantirishga imkon beradi.

Qonuniylik-bu qonun ijodkorligining asosiy prinsipi bo'lib, davlat organlari tomonidan yaratilgan va qabul qilingan barcha huquqiy hujjatlar Konstitutsiya va yuqori qonunlarga qat'iy rioya qilishi, aniq, tushunarli bo'lishi va qonun ustuvorligini ta'minlashi kerakligini anglatadi, inson huquqlari va normalarning o'zboshimchalik bilan talqin qilinishiga yo'l qo'ymaslik uchun oqibatlarning yagona qo'llanilishi va bashorat qilinishi.

Qonun ijodkorligida qonuniylik prinsipining mohiyati:

Qonun ustuvorligi: barcha normativ hujjatlar iyerarxik huquq tizimida bo'lgan holda O'zbekiston Konstitutsiyasi va qonunlariga muvofiq bo'lishi kerak.

Aniqlik va noaniqlik: huquqiy normalar aniq shakllantirilishi kerak, shunda ularning mazmuni barcha qabul qiluvchilarga tushunarli bo'ladi va mansabdor shaxslarning xohishiga bog'liq emas.

Barqarorlik va bashorat qilish: Qonunchilik barqaror bo'lishi kerak, tez-tez va shoshilinch o'zgarishlardan qochish kerak, bu esa huquqiy oqibatlarning bashorat qilinishini ta'minlaydi.

Inson huquqlarini himoya qilish: qonun ijodkorligi inson huquqlari va erkinliklarini himoya qilishga, insonparvarlik va demokratiya tamoyilini amalga oshirishga qaratilgan bo'lishi kerak.

Bir xillik: huquqiy makon va yagona huquqni qo'llash birligini ta'minlash.

Qonun ijodkorligida qonuniylik qanday amalga oshiriladi:

Ekspertiza: normativ hujjatlar loyihalarini korrupsiyaga qarshi va huquqiy ekspertizadan o'tkazish.

Monitoring: bo'shliqlar va qarama-qarshiliklarni aniqlash uchun huquqni muhofaza qilish amaliyotini doimiy ravishda kuzatib borish.

Oshkoralik: qonun ijodkorligi jarayonining ochiqqligini ta'minlash, loyihalarni jamoatchilik bilan muhokama qilish.

Texnik mukammallik: yuqori sifatli va mantiqiy izchil aktlarni yaratish uchun Qonunchilik texnikasi qoidalarini qo'llash.

Shunday qilib, qonun ijodkorligidagi qonuniylik nafaqat qonunga rioya qilish talabi, balki qonunning o'zi yaratilishining asosiy falsafasi bo'lib, uning adolatligi, barqarorligi va samaradorligini kafolatlaydi.

Xulosa. Norma ijodkorligi jarayonida qonuniylik prinsipi — huquqiy tizimning asosiy kafolati hisoblanadi. O'zbekiston qonunchiligida bu prinsip konstitutsiyaga, amaldagi kodekslarga va xalqaro huquqiy normalarga moslik orqali amalga oshiriladi. Qonuniylik prinsipi fuqarolar huquqlarini himoya qilish, davlat organlarining faoliyatini tartibga solish va ijtimoiy barqarorlikni ta'minlashda hal qiluvchi ahamiyatga ega.

Adabiyotlar/Литература/References:

1. O'zbekiston Respublikasi Konstitutsiyasi. <https://lex.uz/docs/6445145>;
2. Mirziyoyev Sh.M. Qonun ustuvorligi va inson manfaatlarini ta'minlash – yurt taraqqiyoti va xalq farovonligining garovi. – T.: O'zbekiston, 2017. <https://kutubxonachi.uz/documents/asar/prezident-asarlari/uzbek/pdf/shavkat-mirziyoyev/qonun-ustuvorligi-va-inson-manfaatlarini-taminlash-yurt-taraqqiyoti-va-xalq-farovonligining-garovi/>

3. Axmedshayeva M. Ijtimoiy munosabatlar va huquq.O'quv qo'llanma. TDYU.2023.55-57b,22-23 b. <http://dic.academic.ru/dis.nsf/ens.philosophy/4044/>
4. Керимов Д.А. Законодательная техника: Научно-методическое и учебное пособие. М., 1998 87-92b
5. Философский энциклопедический словарь. 2010. <http://dic.academic.ru/dis.nsf/ens.philosophy/4044/>
6. Principle Definition & Meaning / Britannica Dictionary / <https://www.britannica.com/dictionary/principle>
7. Лазарев В.В. Общая теория права и государства: Учебник / Под ред. В.В. Лазарева. — 3-е изд., перераб. и доп. — М.: Юристъ, 2001.С.83.
8. Кашанина Т.В. Юридическая техника. М., 2007.30-33 б <https://namdu.uz/books/13555>
9. Одилқориев Х.Т. Давлат ва ҳуқуқ назарияси. 2018.Тошкент Адолат. Б.189. [Davlat va huquq nazariyasi. Odilqoriyev X.T. 2018.](#)
10. Ўзбекистон Республикаси Фуқаролик кодексининг 1995.29.08 5-моддаси <https://lex.uz/acts/111189>.
11. Сайдуллаев Ш.А. Давлат ва ҳуқуқ назарияси. 2022.ТДЮУ. "Yuridik adabuyotlar Publish". Б. 104. [Libraryhttps://library-tsul.uz](https://library-tsul.uz)
12. Britannica Dictionary – Principle Definition & Meaning <https://www.britannica.com/dictionary/principle>

SCIENCEPROBLEMS.UZ

IJTIMOYIY-GUMANITAR FANLARNING DOLZARB MUAMMOLARI

№ S/11 (5) – 2025

АКТУАЛЬНЫЕ ПРОБЛЕМЫ СОЦИАЛЬНО- ГУМАНИТАРНЫХ НАУК

ACTUAL PROBLEMS OF HUMANITIES AND SOCIAL SCIENCES

“Ijtimoiy-gumanitar fanlarning dolzarb muammolari” elektron jurnali 2020-yil 6-avgust kuni 1368-sonli guvohnoma bilan davlat ro'yxatiga olingan.

Muassis: “SCIENCEPROBLEMS TEAM”
mas'uliyati cheklangan jamiyati

Tahririyat manzili:

100070. Toshkent shahri, Yakkasaroy tumani, Kichik Beshyog'och ko'chasi, 70/10-uy. Elektron manzil: scienceproblems.uz@gmail.com

Bog'lanish uchun telefon:

(99) 602-09-84 (telegram).